

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4887/2566

นาง ช. กับพวกโจทก์ นาย ห. กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1719, ป.พ.พ. มาตรา 1722, ป.พ.พ. มาตรา 1620, ป.พ.พ. มาตรา 1629, ป.พ.พ. มาตรา 1300

ย่อ / หลักกฎหมาย

เมื่อผู้ตายไม่ได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกให้แก่ผู้ใด จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตาย จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเป็นของตนเองในฐานะทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกด้วย เป็นการกระทำไป ตามอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของผู้จัดการมรดก ไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากทายาทและ การกระทำเช่นนี้ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกองมรดกตาม ป.พ.พ. มาตรา 1719 และ 1722 จำเลยที่ 1 จึง มีอำนาจที่จะกระทำได้ ไม่ตกเป็นโมฆะตามมาตรา 150 จำเลยที่ 1 ย่อมมีสิทธินำที่ดินทั้ง 7 แปลง ไปจดทะเบียนจำนองแก่จำเลยที่ 2 เมื่อ ช. ซึ่งเป็นเจ้ามรดกถึงแก่ความตายโดยไม่ได้ทำพินัยกรรม ไว้ ทรัพย์มรดกย่อมตกแก่ทายาทโดยธรรมตาม ป.พ.พ. มาตรา 1620 และ 1629 ซึ่ง ทายาทโดยธรรมของ ช. คือโจทก์ทั้งห้าและจำเลยที่ 1 โจทก์ทั้งห้าย่อมมีสิทธิฟ้องขอแบ่งมรดกใน ส่วนของตนได้ แม้จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตายโอนที่ดินพิพาทซึ่งเป็นทรัพย์มรดก ของผู้ตายเป็นของตนเองและนำไปจดทะเบียนจำนองแก่จำเลยที่ 2 โดยไม่นำที่ดินไปแบ่งให้แก่ ทายาทโดยธรรมคนอื่นตามสิทธินั้น เป็นการโอนไปหรือจัดการมรดกโดยไม่ชอบ ทำให้โจทก์ทั้งห้า ผู้เป็นทายาทและมีสิทธิได้รับมรดกที่ดินพิพาทอยู่ในฐานะอันจะจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทได้อยู่ ก่อนแล้วเสียเปรียบก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าจำเลยที่ 1 จดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาท แก่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นธนาคาร และทางพิจารณาไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 รับจำนองโดยมีพฤติการณ์ ไม่สุจริต ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้รับจดทะเบียนจำนองที่ดิน พิพาทโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน ย่อมไม่ทำให้จำนองเสียไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 1300

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งห้าฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนที่ดินโฉนดเลขที่ 5818 และเลขที่ 6483 ถึงเลขที่ 6488 จากจำเลยที่ 1 ซึ่งถือกรรมสิทธิ์ในฐานะส่วนตัวมาเป็นชื่อจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายชั้น และขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 5818 และเลขที่ 6483 ถึงเลขที่ 6488 ระหว่างจำเลยที่ 1 กับที่ 2 หากจำเลยทั้งสองไม่ไปดำเนินการ ขอให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา จำเลยทั้งสองขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ เพิกถอนการจดทะเบียนโอนที่ดินโฉนดเลขที่ 5818 และเลขที่ 6483 ถึงเลขที่ 6488 เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2548 (ที่ฎก วันที่ 7 และ 8 กรกฎาคม 2548) ระหว่างจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดก ของนายชั้น ผู้โอน กับจำเลยที่ 1 ในฐานะส่วนตัว ผู้รับโอน หากจำเลยที่ 1 ไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอา คำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา (ที่ฎก ไม่ต้องระบุข้อความนี้) ให้จำเลยที่ 1 ใช้ค่าฤชาธรรมเนียม แทนโจทก์ทั้งห้า โดยกำหนดค่าทนายความ 10,000 บาท ยกฟ้องจำเลยที่ 2 ค่าฤชาธรรมเนียมใน ส่วนจำเลยที่ 2 ให้เป็นพับ โจทก์ทั้งห้าอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลย ทั้งสองไปจดทะเบียนเพิกถอนนิติกรรมจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 5818 และเลขที่ 6483 ถึงเลขที่ 6488 ระหว่างจำเลยทั้งสอง เฉพาะส่วนที่เป็นของโจทก์ทั้งห้าจำนวน 5 ใน 6 ส่วน ของที่ดินแต่ละ

แปลง หากจำเลยทั้งสองไม่ไปให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง นอกจากที่แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยที่ 2 ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้โต้เถียงกันในส่วนนี้รับฟังเป็นยุติได้ว่า โจทก์ทั้งห้าและจำเลยที่ 1 เป็นทายาทโดยธรรมของนายชั้น ซึ่งถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2522 นายชั้นมีทรัพย์สินมรดกที่ยังไม่ได้แบ่งปันให้แก่โจทก์ทั้งห้าและจำเลยที่ 1 คือ ที่ดินโฉนดเลขที่ 5818 และเลขที่ 6483 ถึงเลขที่ 6488 ต่อมาวันที่ 4 กรกฎาคม 2548 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของนายชั้น จากนั้นวันที่ 7 และ 8 กรกฎาคม 2548 จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินทรัพย์สินมรดกดังกล่าวมาเป็นของจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายชั้น และในวันเดียวกันจำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินทั้งหมดมาเป็นชื่อของจำเลยที่ 1 ในฐานะส่วนตัว วันที่ 22 กรกฎาคม 2557 จำเลยที่ 1 นำที่ดินทั้ง 7 แปลงข้างต้นไปจดทะเบียนจำนองแก่จำเลยที่ 2 เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ของนายวัชรพงศ์และนางน้ำใจ คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยที่ 2 ว่า การที่จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายชั้น โอนที่ดินทรัพย์สินมรดกทั้ง 7 แปลง มาเป็นของจำเลยที่ 1 ในฐานะส่วนตัวเพียงผู้เดียว นิติกรรมการโอนตกเป็นโมฆะหรือไม่ เห็นว่า เมื่อผู้ตายไม่ได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกให้แก่ผู้ใดแล้วต่อมาศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย หลังจากนั้นจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตายจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเป็นของตนเองในฐานะทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกด้วย เป็นการกระทำไปตามอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของผู้จัดการมรดก ไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากทายาทและการกระทำเช่นนี้ไม่เป็นปฏิกิริยาต่อกองมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1719 และมาตรา 1722 จำเลยที่ 1 จึงมีอำนาจที่จะกระทำได้ นิติกรรมการโอนที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกให้แก่จำเลยที่ 1 ในฐานะส่วนตัว ไม่ตกเป็นโมฆะ ตามมาตรา 150 ฎีกาของจำเลยที่ 2 ฟังขึ้น แต่อย่างไรก็ดีภายหลังจากจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกโอนที่ดินพิพาททั้ง 7 แปลง เป็นของจำเลยที่ 1 ในฐานะส่วนตัวแล้ว จำเลยที่ 1 ย่อมมีสิทธินำที่ดินทั้ง 7 แปลงไปจดทะเบียนจำนองแก่จำเลยที่ 2 เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ของนายวัชรพงศ์และนางน้ำใจ แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินมรดกของนายชั้น เมื่อนายชั้นซึ่งเป็นเจ้ามรดกถึงแก่ความตายโดยไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ทรัพย์สินมรดกย่อมตกแก่ทายาทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1620 และ 1629 ซึ่งทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิรับมรดกในที่ดินพิพาททั้งหมดของนายชั้นคือโจทก์ทั้งห้าและจำเลยที่ 1 เมื่อที่ดินพิพาทมีชื่อจำเลยที่ 1 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ โจทก์ทั้งห้าย่อมมีสิทธิฟ้องขอแบ่งมรดกในส่วนของตนได้ คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยที่ 2 ต่อไปว่า โจทก์ทั้งห้ามีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการจำนองที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 หรือไม่ เห็นว่า แม้การที่จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตายโอนที่ดินพิพาทซึ่งเป็นทรัพย์สินมรดกของผู้ตายเป็นของตนเองและนำไปจดทะเบียนจำนองแก่จำเลยที่ 2 โดยไม่นำที่ดินไปแบ่งให้แก่ทายาทโดยธรรมคนอื่นตามสิทธินั้น เป็นการโอนไปหรือจัดการมรดกโดยไม่ชอบ ทำให้โจทก์ทั้งห้าผู้เป็นทายาทและมีสิทธิได้รับมรดกที่ดินพิพาทอยู่ในฐานะอันจะจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทได้อยู่ก่อนแล้วเสียเปรียบก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าจำเลยที่ 1 จดทะเบียนจำนองที่ดินพิพาทแก่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นธนาคาร เพื่อประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินของนายวัชรพงศ์และนางน้ำใจ จำนวน 1,800,000 บาท แล้ว และทางพิจารณาไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 รับจำนองโดยมีพฤติการณ์ไม่สุจริต ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้รับจดทะเบียน

จำนองที่ดินพิพาทโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน ย่อมไม่ทำให้จำนองเสียไปตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1300 โจทก์ทั้งห้าจึงไม่มีอำนาจฟ้องเพิกถอนนิติกรรม
จำนองที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ได้ ฎีกาของจำเลยที่ 2 ฟังขึ้น พิพากษาแก้เป็น
ว่า ให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนที่ดินโฉนดเลขที่ 5818 และเลขที่ 6483 ถึงเลขที่ 6488 ระหว่าง
จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายชั้น ผู้โอน กับจำเลยที่ 1 ในฐานะส่วนตัว ผู้รับโอน และ
ให้จำเลยที่ 1 แบ่งทรัพย์สินมรดกให้โจทก์ทั้งห้าคนละ 1 ใน 6 ส่วน ของที่ดินแต่ละแปลง และยกฟ้อง
โจทก์ทั้งห้าสำหรับจำเลยที่ 2 นอกจากนี้ก็แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 6
ค่าฤชาธรรมเนียมระหว่างโจทก์ทั้งห้ากับจำเลยที่ 2 ทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

สุนทร เพ็ญวิวัฒน์ · เฟด็จ ชมพานิชย์ · เสถียร ศรีทองชัย

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4887/2566>